

TROPY

jsou nepřímá pojmenování,
která přenášejí význam na jevy
a předměty na základě podobnosti.

METAFORA

démanty zářily na obloze,
má **barvu řek...**

Přenesení významu na základě
vnější podobnosti.

PERSONIFIKACE

Shunko se směje. Snad kdyby štěstí šlo
po dlouhých dobách sem...(A. Sova, Červené noci)

Přenášení lidských vlastností
na neživé předměty.

EUFEMISMUS

odejít na věčnost, zavřít oči,
opustil nás... (ve smyslu zemřít)

Zjemňuje pojmenování nepříjemných jevů.

IRONIE

Ty jsi mi ale přítel!
To se ti teda povedlo!

Kladné hodnocení s negativním
významem, vyjadřuje skrytý posměch.

PŘIROVNÁNÍ

mocný jako lev, bílý jako sníh, vysoký jako jedle....

Přirovnávání dvou jevů/věcí/vlastností na základě podobnosti.

ALEGORIE

A tak potom už nebylo zvířatům divné, že druhý
den prasata, která dohlížela na práci na farmě,
měla všechna v paznehtech bič.

(G. Orwell, Farma zvířat)

VŠECHNA ZVÍŘATA JSOU SI ROVNA, ALE NĚKTERÁ JSOU SI ROVNĚJŠÍ

Vyjadřuje obsah/myšlenku, která se nesmí (většinou ze společen-
ských důvodů) vyslovit přímo. (Často se uplatňuje v bajkách.)

METONYMIE

poslouchá Bacha, snědla celý talíř,
živil se vlastníma rukama...

Přenesení významu na základě vnitřní
podobnosti (souvislosti).

EPITETON

červená líčka, stříbrný vítr,
tiché blesky, voňavý vánek....

Básnický přívlastek.
Připisuje předmětu zvláštní vlastnost.

SYMBOL

srdce – láska, orel – svoboda,
topol – osamělost, holubice – mír...

Znak, který vzniká na základě
ustáleného označení.

HYPERBOLA

Neviděl jsem tě **sto** let. Bylo jich tam
milion. Čekám tu už celou **věčnost**.

Zveličuje jevy a vnitřní pocity.

SARKASMUS

To už není chlap – to je pavouk!
Pavouk, co se chytil do vlastních sítí.

Vystupňovaná ironie, ostrá kritika,
uštípačný a bezohledný výsměch.

ANAFORA

Sto roků v šachtě žil, mlčel jsem,
sto roků kopal jsem uhlí. (P. Bezruč, Ostrava)

Opakování hlásek, slov neb celých sousloví
na začátku veršů či strof.

EPIFORA

...že já musím **rukovat,**
oh rukovat. (F. Šrámek, Modrý a rudý)

Opakování hlásek anebo slov
na konci veršů či strof.

ALITERACE

nade mnou **kolo, kůl, kostlivec,**
lebka **bledá** (K. H. Máchá – Máj)

Opakování hlásek na začátcích
následujících slov.

EPIZEUXIS

Pojďme, pojďme, ale zticha, ať se matička
nevzbudí. (J. Neruda, Balada dětská)

Opakování slov za sebou.

KALAMBÚR

o matematice **převážně vážně,**
kladně o Kladně...

Slovní hříčka. Je spojením významově
rozdílných slov se stejným/podobným zněním.

FIGURY

jsou stylistické prostředky,
které jsou většinou založené
na opakování, hromadění slov/hlásek.

EPANASTROFA

Vybíral jsem **celé plástve,**
celé plástve černého medu. (M. Florian)

Opakování slov na konci jednoho verše
a na začátku druhého verše.

PARALELISMUS

hvězda svítí, **dokud neuchradne,**
sopka pálí, **dokud neuvadne** (K. H. Máchá)

Opakování stejných nebo podobných
větných konstrukcí (často ve folklóru).

OXYMORÓN

láska nelaskavá, mrazivá horečka,
živá mrtvola, chudý boháč...

Spojení slov s opačným významem.

BÁSNIČKÁ OTÁZKA

Či nechceme se mít všichni lépe?
Kdo z vás je proti přírodě?

Tázací věta, kterou klade spisovatel,
aniž by na ni čekal odpověď.

ONOMATOPOIE (ZVUKOMALBA)

na **topole** podle **skal,** **zelený** mužík **zatleskal** (K. J. Erben)
klap klap, vrrr, žbluňk, ...

Seskupení hlásek s cílem dosáhnouti estetického účinku.

REFRÉN

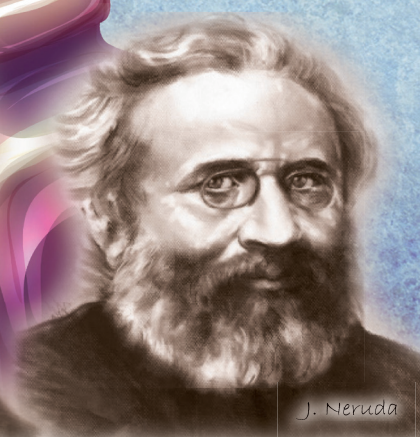
„Bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti“.

(V. Nezval, Edison)

Opakování stejného verše/veršů,
obvykle na konci jednotlivých strof básně.

K. J. Erben

J. Neruda